

Tygodnik Płocki 27 sierpnia 1989. W minioną niedzielę, 27 sierpnia miała miejsce w Żychlinie niecodzienna uroczystość, która zgromadziła licznych mieszkańców miasta i najbliższej okolicy a także gości z Warszawy. Na starym, nieczynnym cmentarzu żydowskim, zlikwidowanym przez Niemców podczas okupacji hitlerowskiej przy ul. Łukasińskiego odsłonięto pomnik — obelisk pamięci Żydów żychlińskich, szczególnie wymordowanych w okresie ostatniej wojny światowej. Jak nas poinformował naczelnik miasta Żychlina i gminy Dobrzelin — Mirosław Chlebny, prowadzący całą uroczystość, przedwojenna kolonia żydowska w Żychlinie liczyła około 3.700 osób. Przygniatająca większość tych ludzi została zlikwidowana w obozie zagłady w Chełmnie nad Nerem. Ocaleli nieliczni. Wśród nich Mosze Zyslender, wówczas, w październiku 1939, 19-letni chłopiec. Mosze Zyslenderowi urodzonemu w Żychlinie udało przedostać się do Izraela. Dziś mieszka na stałe w Hajfie i jest cenionym architektem oraz artystą malarzem. Sprawuje również stanowisko prezidenta Związku Uchodźców „Żychlin — Izrael -- Ameryka”.- Związek ten mający swoją siedzibę w Tel-Awiiwie jest bardzo czynny,; skupia aktualnie około 60 byłych żychlinian pochodzenia żydowskiego. Właśnie wśród jego członków zrodziła się inicjatywa roztoczenia opieki nad starym cmentarzem żydowskim w Żychlinie, a także budowy tam pomnika- -obelisku. Przez wiele lat pomysł ten nie mógł dojść do skutku. W bieżącym roku zaistniały odpowiednie warunki i przy walnej pomocy władz miejskich udało się inicjatywę pomyślnie sfinalizować, Sama impreza miała niezwykle podniosły przebieg i charakter. Pomnik zlokalizowano na uporządkowanej ■ części cmentarza, który aktualnie jest ogradzany. Autorem projektu, a także* autorem dwujęzycznego napisu (po hebrajsku-i polsku) poświęconego martyrologii Żydów żychlińskich oraz pamięci przodków jest Mosze Zyslender. Aktu odsłonięcia pomnika dokonali ksiądz dziekan parafii rzymsko-katolickiej w Żychlinie _ — Franciszek Śliwonik, działaczka Związku Emerytów i Rencistów, autorka przepięknego wiersza okolicznościowego — Irena Adaszewska oraz Mosze Zyslender. Wspomniany wiersz odczytała Irena Dylik. Przybyły z Warszawy duchowny gminy żydowskiej odprawił modły w języku hebrajskim. Okolicznościowe przemówienia wygłosili: naczelnik miasta, ksiądz dziekan,* prezydent Związku Uchodźców oraz szef partii — Ryszard Gawroński, działacz Społeczny . — Ludwik Zalewski i kombatant, były .żołnierz AK — Henryk Popowski. Pod pomnikiem liczne delegacje ' przedsiębiorstw i instytucji Żychlińskich złożyły wieńce i kwiaty. Relację z uroczystości nakręcała ekipa Dziennika Telewizyjnego. Prace na dawnym cmentarzu żydowskim w Żychlinie' prowadzone, były i są na koszt Związku Uchodźców „Żychlin— Izrael— Ameryka” przy dużej pomocy organizacyjnej władz miejskich Żychlina,